

Brief aan de informateur

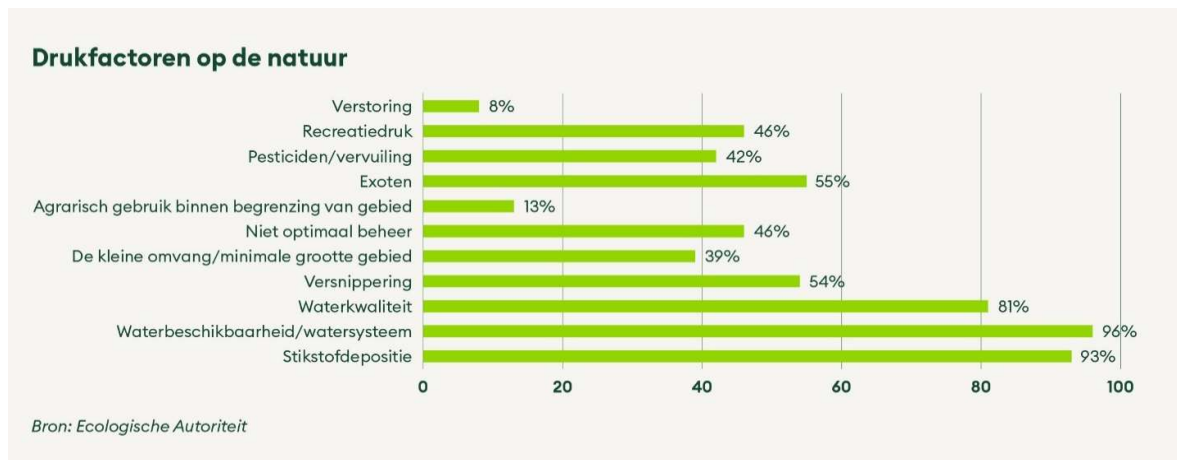
18-11-2025

De Nederlandse natuur is van onschatbare waarde: het is de leefomgeving van mensen, planten en dieren. Miljoenen Nederlanders vinden er rust, ruimte en ontspanning. Staatsbosbeheer is de trotse beheerder van ruim 268.000 hectare natuur, waaronder het merendeel van de stikstofgevoelige Natura2000 (N2000) gebieden. Als grootste publieke uitvoeringsorganisatie in natuurbeheer zetten wij ons elke dag vol overgave in voor deze gebieden en daarmee ook voor een leefbaar land met een aantrekkelijk economisch vestigingsklimaat. Door onze schaalgrootte en uitvoeringskracht zijn wij partner voor Rijk en decentrale overheden. Vanuit deskundigheid en een visie op toekomstgericht natuurbeheer dragen wij actief bij aan het natuurbeleid van Nederland en werken we toe naar robuuste natuurgebieden.

In het advies van de verkenner staat onder andere als prioriteit: *Nederland van het stikstofslot halen met noodzakelijke maatregelen waarbij er een duurzame toekomstbestendige en innovatieve landbouwsector en natuurherstel wordt gerealiseerd.*

In de dagelijkse praktijk van Staatsbosbeheer merken we dat de kwaliteit van natuur onder druk staat (zie figuur *Ecologische Autoriteit "Drukfactoren op de natuur"* hieronder).

Staatsbosbeheer voert het dagelijkse natuurbeheer uit in opdracht van het Rijk en de provincies. Zo doen we in onze gebieden al het mogelijke om (inter-)nationale natuurdoelen te halen. Vanuit onze praktijkkennis, ervaring en vakmanschap geven wij enkele belangrijke en urgente zaken mee bij de formatieonderhandelingen:

- **Adequaate en geborgde natuurbeheer- €200 miljoen per jaar extra nodig**
- **Hydrologische maatregelen als vliegwiel voor natuur en klimaatadaptatie**
- **Maak ruimte voor verbindingzones en overgangsgebieden, ga versnippering tegen**
- **Meer veiligheid in de natuur**
- **Benut de kennis en ervaring van de uitvoering in beleidsontwikkeling**

Adequate en geborgde natuurbeheer- €200 miljoen per jaar extra nodig

[Het jaarrond beheer van de natuur](#) is een eerste randvoorwaarde voor de gunstige staat van instandhouding van de natuur en het voorkomen van verdere achteruitgang. Natuurbeheer wordt al meer dan een decennium maar gedeeltelijk vergoed. Momenteel wordt minder dan 84% van de kosten gefinancierd via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL), waardoor belangrijke en urgente beheermaatregelen niet kunnen worden uitgevoerd.

De structurele volledige financiering van natuurbeheer vraagt om een volledige openstelling van subsidie én een 100% vergoeding van de standaardkostprijzen. Daarmee kan Staatsbosbeheer alles doen wat binnen zijn invloed ligt om de natuur op niveau houden. Uit de berekeningen van de dit jaar (extern) geëvalueerde en vastgestelde Standaard KostPrijs (SKP) blijkt dat hiervoor 200 miljoen euro per jaar extra nodig is voor alle terreinbeherende organisaties die gezamenlijk 529.000 hectare natuur beheren. Daarom is in de Bouwsteen Natuur¹ minimaal €200 miljoen per jaar aanvullend op bestaande provinciale middelen als randvoorwaarde gesteld om de voorstellen uit de bouwsteen uit te kunnen voeren.

Voor Staatsbosbeheer is adequate en geborgde financiering van beheer urgent. Op korte termijn is voor Staatsbosbeheer 67 miljoen euro extra nodig, oplopend naar 99 miljoen euro extra per jaar.

De afgelopen jaren heeft de structurele onderfinanciering aanzienlijke gevolgen gehad voor de natuur, maar ook voor de bedrijfsvoering van Staatsbosbeheer. Dit heeft geleid tot structurele jaarlijkse operationele verliezen, daling van het eigen vermogen en uitvoering van de *minimale* benodigde beheermaatregelen zonder ruimte om alle benodigde maatregelen uit te voeren.

Het ontvangen van een lager percentage van de werkelijke kosten van beheer maakt het voor Staatsbosbeheer onmogelijk om het noodzakelijke beheer goed uit te voeren en dat is een groot risico voor de gunstige staat van instandhouding van zowel de N2000-gebieden als de rest van de natuur in Nederland.

In de achterliggende documenten van de MCEN is ongeveer €4 miljard opgenomen voor natuurbeheer- en herstel. Hierin werden ook maatregelen voor regulier beheer (€120 miljoen) en geïntensiveerd beheer (€110 miljoen) voorgesteld.

De [analyse van PBL](#) geeft aan dat het totale MCEN-natuurpakket tot 8-12% extra doelbereik kan realiseren, en ook dat er meer aandacht nodig is voor de uitvoering. Daarvoor zou een financiële verschuiving van middelen richting beheer wenselijk zijn. Staatsbosbeheer heeft een [uitvoeringsreflectie gegeven op de voorgestelde MCEN maatregelen](#). Door de bijzondere positie van Staatsbosbeheer als rechtspersoon met een wettelijke taak, vallend onder het ministerie van LNV, kunnen middelen ook direct aan Staatsbosbeheer ter beschikking worden gesteld.

Wij denken graag mee welke rol Staatsbosbeheer kan spelen in de realisatie van maatregelpakketten en wat daarvoor nodig is in de uitvoering op de langere termijn.

Hydrologische maatregelen als vliegwielen voor natuur en klimaatadaptatie

Naast adequaat beheer moeten ook drukfactoren worden aangepakt, zoals stikstof, verdroging, verzuring, verzilting etc. Het werken op basis van verouderde uitgangspunten zet de kwaliteit van natuur en daarmee de instandhoudingsdoelen die volgen uit (Europese) wet- en regelgeving verder onder druk. Dit heeft een negatieve relatie met de stikstofproblematiek, gezien de gerechtelijke uitspraken sinds 2019 tot heden.² Bovendien zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) niet alleen gericht op het stoppen van de achteruitgang. Op langere termijn (2050 in de Natuurherstelverordening) moeten lidstaten ook toewerken naar een gunstige staat van instandhouding.³

Hydrologische maatregelen, zoals het vernatten van natuurgebieden door hogere grondwaterstanden, is één van de sleutels in een succesvolle stikstofaanpak. De gevolgen van stikstof in de natuur worden versterkt door toenemende verdroging. Daarnaast is de waterhuishouding van cruciaal belang in ons veranderende klimaat. Sommige natuurgebieden kunnen de oplossing zijn voor de opvang van water

¹ De [Bouwsteen Natuur](#) is 21 oktober 2025 gepresenteerd. Staatsbosbeheer heeft hierop [een reflectie](#) gegeven.

² Brief van Staatsbosbeheer aan BAC LG inzake toepassing geactualiseerde standaardkostprijzen, 21 juli 2025

³ PBL, Reflectie op MCEN-maatregelenpakket Spoor 2 (1 juli 2025), p. 33.

tijdens langdurige regenval of bij hoge waterstanden in de rivieren. Zo houden we steden veilig. Daarnaast dienen zij als zoetwaterreservoir in tijden van langdurige droogte. Staatsbosbeheer speelt op verschillende plekken in het land al een rol bij het verbeteren van de waterhuishouding, waterkwaliteit en waterveiligheid. Als de omgeving van het natuurgebied wordt betrokken, levert dat veel meer resultaten op. Wij bevelen dan ook aan om breder te kijken dan het natuurgebied zelf, zoals bijv. ook [de Ecologische Autoriteit schrijft](#). Vanuit onze [samenwerking met agrariërs en ervaring in Natuurinclusieve Landbouw](#) is bekend dat in overgangsgebieden, na het treffen van hydrologische maatregelen, het vaak nog steeds mogelijk is op een extensieve wijze een volwaardige agrarische bedrijfsvoering uit te oefenen. Op die manier gaan stikstofaanpak, wateropgaven, natuur én landbouw hand in hand.

Maak ruimte voor verbindingzones en overgangsgebieden, ga versnippering tegen

Het landschap is altijd in beweging. Het beheren van de natuur met een blik op de toekomst vraagt meer dan ooit inzicht en overzicht in de maatregelen die nodig zijn in het beheer. Door strategische keuzes in onze grondportefeuille kunnen we ruimte bieden voor toekomstbestendige ontwikkelingen en gebieden met cruciale planten en dieren die biodiversiteit aanjagen en gebieden onderling verbinden. Ook beheer zoals hooien, weiden, hakhout oogsten, aanplant van heggen, singels en bosjes is essentieel voor het voortbestaan van biodiversiteit en identiteit. Daarom vragen wij naast voldoende middelen voor natuurbeheer ook aandacht voor:

- aanpak van de drukfactoren;
- het NNN onverkort te realiseren;
- maatregelen voor - verder - natuurherstel;
- het verlichten van recreatiedruk in natuurgebieden door toegankelijke overgangszones rondom natuur en extra groen bij stedelijke uitbreiding.

Meer veiligheid in de natuur

Meer Handhaving en Toezicht betekent minder schade aan de natuur. Regelmatig vinden drugsdumpingen, afvaldumpingen en milieudelicten plaats. Die hebben gevolgen voor het landelijk gebied en ook voor de veiligheid van recreanten die graag in onze gebieden komen. Door te investeren in meer groene buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) kunnen terreinbeherende organisaties de veiligheid in het buitengebied vergroten. Groene boa's worden steeds vaker geconfronteerd met criminaliteit in natuurgebieden en hebben de afgelopen jaren steeds meer taken op zich genomen. Deze trend zal zich geleidelijk op de prioriteiten van en capaciteit bij de politie voorlopig voortzetten blijkt uit het [Whitepaper politiefunctie](#). En dat heeft steeds grotere gevolgen. Te weinig groene boa's moeten nu te veel hectares natuur en buitengebied in de gaten houden. Om de boa-taak optimaal uit te kunnen voeren heeft Staatsbosbeheer structureel 8 miljoen euro per jaar nodig.

Benut de kennis en ervaring van de uitvoering in beleidsontwikkeling

Staatsbosbeheer is een zelfstandig bestuursorgaan en rechtspersoon met wettelijke taak. We maken onderdeel uit van de uitvoeringsorganisaties in Nederland. Meerdere instanties hebben de afgelopen jaren adviezen gegeven of oproepen gedaan om de uitvoering vroegtijdig te betrekken bij beleidsontwikkeling. Een aantal voorbeelden:

- PWC constateerde in augustus 2025 in de analyse [Feiten en effecten wet- en regelgeving op uitvoeringsorganisaties](#) dat taakverzwaring niet alleen een beeld is dat leeft bij de uitvoerders, maar een ontwikkeling is die feitelijk en gestaag de afgelopen 20 jaar heeft plaatsgevonden.
- De Raad voor leefomgeving en Infrastructuur (Rli) schreef eind 2023 het rapport "[De uitvoering aan zet](#)" over uitvoering in de fysieke leefomgeving. Ze geven aan dat de beleidsuitvoering op veel terreinen hapert, met als gevolg dat de doelen en ambities van de overheid de laatste jaren maar heel beperkt worden gerealiseerd. Het Rli beveelt o.a. aan om beleid en uitvoering principieel gelijkwaardig te maken. En bij het ontwerpen van beleidsmaatregelen maximaal gebruik te maken van de inzichten vanuit de uitvoeringspraktijk.

- De secretarissen-generaal deden ruim een jaar geleden een soortgelijke oproep aan de toenmalige informateur Plasterk in hun [gezamenlijke SGO brief](#): *“De publieke dienstverleners, toezichthouders, medeoverheden en hun professionals in de praktijk gelijkwaardig betrekken bij de ontwikkeling van beleid.”* En *“Structureel het lange termijn perspectief betrekken bij de politieke besluitvorming.”*
- In opdracht van het ministerie van BZK kijkt de Staat van de Uitvoering kritisch naar de uitvoeringspraktijk van de overheid. Het recente onderzoek [Strategisch vermogen van het Rijk](#) beveelt de uitvoering aan om actief input te leveren vanuit praktijkervaringen om strategische keuzes te versterken en uitvoerbaar te maken. Deze brief is daar een voorbeeld van.

Met praktijkkennis- en ervaring wil Staatsbosbeheer een actieve rol spelen als de uitvoeringsorganisatie van de (rijks)overheid bij beleidsontwikkeling in het landelijk gebied en de natuur. Dat geldt ook voor het onderzoeken en toepassen van innovaties in het natuurbeheer in samenwerking met andere overheidsorganisaties. Ook hiervoor zijn (structurele) middelen nodig om (politieke) ambities te realiseren. Het benodigde bedrag hiervoor is 4 miljoen.

We nemen onze verantwoordelijkheid als natuurbestuurder voor provincies, gemeenten en het Rijk. Omdat we dit als rijksorganisatie, met een wettelijke taak, vakkundig en efficiënt doen, is Staatsbosbeheer dé rijkspartner hiervoor.

We denken en werken graag mee aan de toekomst van Nederland.